
Η Α Λ Η Ξ Σ Α Ν Α Μ Ν Η Σ Ε Ι Σ

Ραδιοφωνική έκπομπή διά τήν 28 ην
'Ιανουαρίου 1973, ήμέραν ΚΥΡΙΑ-
ΚΗΝ καί ὥραν : 20.00' - 20.30'

Τήν έκπομπήν παρουσιάζουν ὁ ΚΩΣΤΑΣ
ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ καί ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥ -
ΚΑΚΗΣ. Τραγουδοῦ ἡ ΚΑΒΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ .

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Αν θυμᾶμαι καλά Γιάγκο μου ἀγαπητέ, σπήνν τελευταία μας
συνάντησι , εἴχαμε βρεθεῖ στά 1833, μιά πολύ ἐνδιαφέρου-
σα ἐποχή γιά τήν παλιὰ μας τήν 'Αθήνα...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πραγματικά ἐνδιαφέρουσα ἐποχή, γιατί ἐνώ ἡ 'Αθήνα εἶχε ὁ-
ρισθεῖ γιά πρωτεύουσα τοῦ νέου κράτους, ὁ Βασιλεὺς "Οθων
δέν εἶχε ἀπόρη μετακομίσει ἀπό τό Ναύπλιον στήν 'Αθήνα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἡμέρα τῆς ἐφίξεώς του εἶχε ὁρισθεῖ ἡ πρώτη Δεκεμβρίου 1834.
Καραλαβαίνεις λοιπόν ὅτι πυρετώδεις ἦτανε οἱ προετοιμασίες
γιά τόν ἐρχομό τοῦ "Οθωνος καί τήν ἐγκατάστασί του. Καί στό
ἀναμεταξύ, ὅσοι εἶχανε νά βαπτίσουν παιδιά, τοὺς δίνανε τό
ὄνομα "Οθων, πού εἶναι καθαρώς γερμανικό ὄνομα καί ὄχι ἑλλη-
νικό.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἀλήθεια, αὐτό δέν τό εἶχα σκεφθεῖ. Αὐτό τό ὄνομα "Οθων πού
εἶναι σήμερα κοινότατο, τότε θ' ἔρχισε νά δίνεται σάν βαπτι-
στικό ὄνομα. Ἐγώ τουλάχιστον ξέρω ἕξι ἑφτά "Οθωνες πού θά
εἶναι ἀσφαλῶς ἐγγόνια ἑλλήνων ἢ δισέγγονα ἑλλων παλαιότε-
ρων ἀθηναίων πού βαπτίσθησαν τότε.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἔτσι εἶναι. Πήπως ὑπῆρχαν ἄλλοτε Μασολέοντες ; Ἀσφαλῶς ὄχι
"Ομως ὁ θρόνος τοῦ γάλλου αὐτοκράτορος, ἔκανε πολλούς ἑλλη-
νες νά δώσουν αὐτό τό ὄνομα στά παιδιά τους.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' έτσι έχουμε σήμερα μεταξύ μας, ένα σωρό "Οθωνες και Ναπολέοντες, όπως έχουμε και όχι λίγες 'Αμαλίες, ένα καθαρώς γερμανικό γυναικείο όνομα, που τό δώσανε πολλοί Έλληνες στά κορίτσια τους, μετα τόν γάμο του "Οθωνος μέ τήν πριγκήπισσα 'Αμαλία.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπλέξαμε στά όνόματα και φύγαμε από τό θεμα μας. Τί λέγαμε ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Για τίς προετοιμασίες που γινόντουσαν στήν 'Αθήνα του 1833 και 1834, για τήν έγνατάστασι του "Οθωνος στήν νέα πρωτεύουσα, τήν 'Αθήνα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Καταλαβαίνεις λοιπόν τί μεγάλος μελᾶς ήτανε νά βρεθοῦνε κτίρια για τά δημόσια καταστήματα σέ μία πόλι που ήτανε κυριολεκτικᾶ έρειπωμένη. 'Υπήρχαν τότε πέντε έως έξη ύπουργεζα, 'Εσωτερικῶν, 'Εξωτερικῶν, Οικονομικῶν, Δημοσίας 'Εκπαιδεύσεως και 'Επιλησιαστικῶν...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τέσσερα έως τώρα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τέσσερα. Βάλε και Στρατιωτικῶν, Ναυτικῶν και Δικαιοσύνης, ἄλλα τρία ; 'Επτά... Βάλε τώρα και δικαστήρια, εἰρηνοδικεῖο, πρωτοδικεῖο, 'Εφετεῖο, αστυνομική διεύθυνσι, αστυνομικά τμήματα, σχολεῖα, ταχυδρομεῖο, τηλεγραφεῖο, βάλε τίς πρεσβεῖες και τά προξενεῖα... 'Επρεπε νά βρεθοῦν τουλάχιστον τριάντα σπίτια για νά τά στεγάσουν ὅλα αὐτά.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Και που νά βρεθοῦν τριάντα στέγες για ~~ὅλα αὐτά~~ ὅλες αὐτές τίς ὑπηρεσίες ; Και νά λογαριάσης ὅτι και ἡ 'Αντιβασιλεία χρειαζότανε σπίτια ἐπίσης... Τί γινότανε λοιπόν ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οἰκοδομικός ὄργασμός Γιαγιο μου. "Οποῖος ἀθηναῖος εἶχε κτήμα ὅπου και νά 'τανε, ἔκτιζε σπίτι μέ τρία τέσσερα δωμάτια για νά τό νοικιάση στό Κράτος. Κάθε μέρα, κάθε ὡρα σχεδόν φθάνανε από τό Ναύπλιον ταξιδιωτες, για νά προλάβουν νά έγνατασταθοῦν στήν 'Αθήνα πρίν ἔρθῃ ἡ Κυβέρνησις μέ τόν "Οθωνα. Μεταξύ τῶν πρώτων ἦρθε ὁ Κωλέττης, ὁ 'Ιωάννης Κωλέττης που ήτανε ὕπουργός.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Ιωάννης Κωλέττης, ὁ περίφημος γιατρός τοῦ 'Αλή Πασᾶ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αὐτός. Στά 1833 ἦτανε ὑπουργός τῶν 'Εσωτερικῶν μέ πρωθυπουργό τόν 'Αλέξανδρο Μαυροκορδατο. Σ'αυτόν λοιπόν ἐνετέθη νά 'ρθῆ στήν 'Αθήνα καί νά βρῆ οἰκήματα γιά τήν ἐφιατάσασι τῆς κυβερνήσεως.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί φυσικά ἔφθασε καί ὁ Κωλέτης στήν 'Αθήνα. Πρώτη του ἐνέργεια θά ἦτανε νά βρῆ κατάλυμα γιά τόν ἑαυτό του βεβαίως.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολύ φυσικό. Καί βρῆκε κατάλυμα στό σπίτι ἑνός ἀθηναίου τοῦ Ζαχαρίτσα ~~αὐτοῦ~~ πίσω ἀπό τήν 'Ακρόπολι, ἐκεῖ ὅπου εἶναι σήμερα ἡ συνοικία ~~αὐτῆς~~ Μακρυγιάννη. Εὐτός ὁ Ζαχαρίτσας πού ἔγινε ἀργότερα καί δήμαρχος 'Αθηναίων, ἦτανε τότε μέλος τῆς Δημογεροντίας...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Η ὁποία δημογεροντία τί ἀκριβῶς ἦτανε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μιά ἐπιτροπή νά ποῦμε, ~~αὐτῆς~~ ἀπό μυαλωμένους πολίτες, πού ἐφρόντιζε γιά τά προβλήματα τῆς πόλεως, καίτι σάν τό σύγχρονο δημοτικό Συμβούλιο νά ποῦμε.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί ὁ Κωλέττης φθάνοντας στήν 'Αθήνα, φρόντισε νά 'ρθῆ σ'ἐπαφή μέ τόν δημογέροντα τόν Ζαχαρίτσα καί μέ τόν Σταύρο Βλάχο καθὼς καί μ'ἕνα πλούσιο ἀθηναῖο τόν Χατζηλουκάς μέ τούς ὁποίους ἔρχισαν νά φαχνοῦν γιά σπίτια. Αὐτά τά ἔχομε πεῖ καί ἔλλοτε μόνο πού δέν εἶπαμε πῶς γινότανε αὐτό τό φάξιμο γιά τά σπίτια.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν τό εἶπαμε αὐτό ; Μέ τόν τελάλη... Δέν ὑπῆρχε ἄλλος τρόπος. Φώναξαν λοιπόν οἱ δημογέροντες τόν καλύτερο τελάλη τῆς 'Αθήνας καί τοῦ εἶπανε τί θέλανε νά διαλαλήσῃ κα'αὐτός βγήκε στους δρόμους καί φώναζε σέ κάθε κατεύθυνσι : Τό Πτοβλέτι ἐτοιμάζεται νά 'ρθῆ στήν 'Αθήνα. 'Ο Βασιληᾶ μέ ὄλους τούς βαζύρηδες. Σπίτια δέν ἔχουνε νά κονέφουνε. Κονακία ζητᾶνε γιά τά βεζυρλίκια τους. 'Οποῖος θελεῖ νά νοικιάσῃ τό κονάκι του νά πάῃ νάν τό δηλώσῃ στήν Δημογεροντία στό Παζάρι, ἀντίκρου στό Ρολόϊ καί θά πάρῃ τά νοίκια δυό χρονῶνε ἀμέσως, στό χέρι.

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τό Ντοβλέτι πού ἔλεγε ὁ τελάλης, ^{ἦταν} ~~εἶπα~~ ἡ Κυβέρνησις. Βλέπεις δέν εἶχανε περασεῖ παρά λίγοι μήνες ἀπό τήν ἀναχώρησι τῶν Τούρκων ἀπό τήν Ἀθήνα, ὕστερα ἀπό τεσσάρων αἰώνων κατοχή καί οἱ πολῖτες δέν μπορούσαν ἀκόμη νά ξεσυνηθίσουν τίς τούρκικες λέξεις. Ντοβλέτι λέγανε τήν Κυβέρνησι καί τοὺς ὑπουργούς Βεζύρηδες.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅμως ὁ τελάλης τό ἔκανε τό θαῦμα του. Ἄρχισαν νά πηγαίνουν ὅσοι Ἀθηναῖοι εἶχανε σπίτια γιά νά τά νοικιάσουν στήν Κυβέρνησι, μ' ὅλο πού ἐδηνιουργήθηκε μεγάλη ζήτησις σπιτιῶν ἀπό ἄλλους λόγους.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Γιατί τόσοη ζήτησις ; Δέν φτάνανε τά σπίτια ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πῶς νά φτάσουν ; Στό ἀναμεταξύ, μόλις ἔγινε γνωστόν ὅτι θά μεταφερθῆ ἡ πρωτεύουσα στήν Ἀθήνα, ἀπό τό Ναύπλιο καί ἀπό τίς σπέτσες κατέφθαναν στήν Ἀθήνα καί στόν Πειραιᾶ, караβάνια πολιτῶν πού ~~εἶπα~~ θέλανε νά κατοικήσουν στήν πρωτεύουσα, ἄλλοι μέ τήν ἐλπίδα ὅτι θά διοριστοῦν σέ θέσεις κυβερνητικῆς καί ἄλλοι γιά ν' ἀνοίξουν μαγ αζιά . Καταλαβαίνεις λοιπόν πόση ζήτησις σπιτιῶν ὑπῆρχε καί πόσο τό πρόβλημα τῆς στέγης εἶχε γίνεῖ δύσκολο.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καλά, δέν κτίζανε στό ἀναμεταξύ ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅχι μόνο κτίζανε οἱ ντόπιοι, μά καί οἱ ξένοι πού ἐρχόντουσαν στήν Ἀθήνα, κτίζανε κι' αὐτοί μέ τήν ἐλπίδα τῆς κερδοσκοπίας Ἰγλινά ; Βρίσκανε ἄφθονα καί σχεδόν δωρεάν.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ἰγλινά δωρεάν ; Πῶς δηλαδή ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καημένε Γιάγκο... ἔχεις προσέξει στόν συναβητό πού λείπει ἕνα κομμάτι ἀπό τό βράχο του ; Πταμάρια εἶχαν φτιάξει ἐκεῖ ἀπό τήν Τουρκοκρατία καί βάζανε φουρνέλλα γιά νά παίρνουνε πέτρα. Καί στοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας, εὐρισκες παντοῦ σπασμένα μάρμαρα πού τά μαζεύανε οἱ Ἀθηναῖοι καί τά κάνανε ἀσβέστη σέ ἀσβεστοιάμινα.

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Νομίζω, αν θυμάμαι καλά, ότι λέγαμε κάποτε πώς τό μισό στά-
διο, τό άρχαιο στάδιο τών 'Αθηνών, είχε καταστραφεί από πα-
ρόμοιο λόγο. Δυό τρία άσβεαστοκάμινα ύπήρχαν κοντά στο
στάδιο γι' αυτόν τόν λόγο.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αύτές είναι οι άντιθέσεις τής ζωής Γιάγκο. Τήν ήμέρα οι άθη-
ναίοι φτιάνανε άσβέστη από 'άρχατα μάρμαρα ή βάζανε φουρνέλλα
στον βράχο του Λυκαβητού για να 'χουνε πέτρα και τίς νύχτες
τραγυρούσανε : Πρωϊαν σέ εϊδον, μαλλιά ξεπλεγμένα...
- ΚΑΒΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Πρωϊαν σέ εϊδον
Μαλλιά ξεπλεγμένα
στούς ώμους ριγμένα
και εϊπον εϋθύς...
- Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Ας γυρίσωμε πίσω στην 'Αθήνα του 1833 μέ τόν οίκοδομικό της
όργασμό.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναι. "Ολοι όσοι φθάνανε στην 'Αθήνα, αντιμετώπιζανε τό πρόβλημα
της στέγης. "Ενας από τούς λίγους πού δέν αντιμετώπισε τέτοιο
πρόβλημα, ήτανε ο 'Αλέξανδρος Ραγναβής, διευθυντής της δημοσίας
'Εκπαιδεύσεως γιατί ο πατέρας του, εϋπορος φαναριώτης από την
Κωνσταντινούπολι, είχε φθάσει λίγο καιρό νωρίτερα στην 'Αθήνα
και είχε κτίσει ένα σπίτι στο κτήμα του άθηναίου Κάλιου, στην
Πλάκα. "Ητανε φαίνεται ένα από πιο αξιόλογα σπίτια της εποχής
έκείνης και πραγματικό κέντρο της ~~αθηναϊκής~~ αθηναϊκής κοινωνίας.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Εννοείς ότι έδινε στο σπίτι του δεξιώσεις ο Ραγναβής ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δεξιώσεις τύπου 1833... Πάντως στο σπίτι του Ραγναβή πού ήτανε
γλωσσομαθέστατος μέ γαλλικά, έγγλέζικα, ιταλικά, γερμανικά
συχνάζανε όλοι οι ξένοι πού φθάνανε στην 'Αθήνα. Μεταξύ αυτών
ήτανε κι' ένας γάλλος περιηγητής ο Τομά 'Αμπέ Γυρασσέ, πού γρά-
φει στ' 'Απομνημονεύματά του ότι οι συναναστροφές στο σπίτι του
'Αλεξάνδρου Ραγναβή, ήτανε πολύ ενδιαφέρουσες...

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Δηλαδή, τί είδους ένδιαφέρον είχανε αυτές οί συναναστροφές στο σπίτι του Ραγκαβή ; Φαντάζομαι κυρίως πολιτική συζήτηση.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναι, τό αναφέρει αυτό ο γάλλος περιηγητής 'Αμπέ Γκρασσέ. Λέει μάλιστα ότι συζητούσανε επί γεγονότων πού ήτανε πλέον παλιά, γιατί οί είδήσεις έφθαναν από τό Ναύπλιο μέ μεγάλη καθυστέρηση. 'Επιτός από τήν πολιτική συζήτηση, στο σπίτι του Ραγκαβή, παίζανε καί χαρτιά κυρίως κοντσίνα οί κυρίες καί οί άνδρες ούϊστ καί φαραώ, δυό παιγνίδια πού έχουν χαθεί πιά καί είχανε πότε πότε καί μουσικές απολαύσεις.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τί είδους μουσικές απολαύσεις ; Τραγουδι καί πιάνο ; Βιολί μήπως ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι βέβαια. Πρώτα πρώτα δέν υπήρχε ούτε ένα πιάνο στην 'Αθήνα. Στο Ναύπλιο, υπήρχαν δυό τρία πιάννα, μά στην 'Αθήνα ούτε μισό. Τά βιολιά δέν τά καταδεχόντουσαν οί άθηναίοι γιατί βιολί έπαιζαν μόνο οί γύφτοι στά πανηγύρια. Είχανε έρθει από τήν Ρουμανία πολλοί έλληνες καί μεταξύ αυτών μία πλούσια οίκογένεια ένός Καλλιμάχη. 'Η δεσποινίς Καλλιμάχη είχε σπουδάσει σέ σχολείο τής Μέννης καί ήξερε παιδικά βιεννέζικα τραγούδια. Τήν συνώδευε πάντα ο άδελφός της, ο νεαρός Καλλιμάχης μέ φλάουτο...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Φαντάζομαι μουσική απόλαυση, τραγουδι μέ φλάουτο μαζί.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ορίστε, διάβασε έδώ Γιάγιο ένα απόσπασμα από τά 'Απομνημονεύματα του γάλλου περιηγητού 'Αμπέ Γκρασσέ.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τό φλάουτο του νεαρού Καλλιμάχη μάς εξέσχλιζε τά αυτιά μας μέ τά σφυρίγματά του ένω ή δεσποινίς Καλλιμάχη επέμενε νά τραγουδά παιδαριώδη γερμανικά άσματα, άνιαρά καί ανούσια. Τουλάχιστον αν ήτο ωραία, θά μάς έθελγε μέ τήν μορφήν της. "Ολοι άνεμέναμεν ως σανίδα σωτηρίας τήν ^{δεσποινίδα} ~~επισκευάδα~~ Χατζηλουκά κόρη του φουστανελλοφόρου δημοφέροντος Χατζηλουκά, ή όποία δέν είχε μόνον γλυκυτάτην φωνήν, μά καί [?] ~~επιπληκτικήν~~ [?] καλλονήν.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βρέ τόν πονηρό τόν φραντσέζο. Τοῦ ἤρεσε ἡ Χατζηλουκᾶ καί εὐχαριστιότανε μέ τό τραγοῦδι της.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δέβ τό φαντάζομαι νά 'ναι ἔτσι, γιατί συνεχίζει ὁ γάλλος περιηγητής καί λέει : Ἡ θυγάτηρ τοῦ δημογέροντος Χατζηλουκᾶ τραγουδοῦσε παλαιά ἀθηναϊκά τραγοῦδια πού μᾶς ἤρεσαν πολύ λόγῳ τοῦ λαϊκοῦ των χρώματος...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἐφοῦ λοιπόν ἤρέσανε στόν φραντσέζο περιηγητή τά παλαιά λαϊκά τραγοῦδια, ἄς μᾶς πῆ καί ἡ Κλειώ κανένα παλαιό καί ἄς μὴν εἶναι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μά κάπως μεταγενέστερο.
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Μιά βοσκοπούλα ἀγάπησα
Μιά ζηλεμένη κόρη
- Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιά στάσου Δημήτρη, γιατί ἐδῶ διαβάζω καί κάτι ἄλλο στά Ἀπομνημονεύματα τοῦ Γηρασσέ πού μου φαίνεται πολύ κωμικό καί ἀξίζει νά τό ἀκούσουν καί οἱ ἀκροαταί μας. Ἄκουσε λοιπόν : Ἐνα βράδυ ὁ οἰκοδεσπότης κύριος Ραγιαβῆς, γιά νά διασκεδάσωμε οἱ καλεσμένοι του, εἶπε εἰς τόν ἀράπη ὑπηρέτη του πού εἶχε μείνει ἐκεῖ ἀπό τήν Τουριρατία, νά μᾶς τραγουδήσῃ ἕνα τούρμικο ἄμανέ. Ὁ ὑπηρέτης ἔκαμε τά καμώματά του, τελικά ὅμως τόν ἐμέθυσαν καί ἄρχισε νά τραγουδᾷ χωρίς νά ἐννοῆ νά σταματήσῃ. Τοῦ ἔλεγαν νά διακόψῃ τόν ἄμανέ του μά ἐκεῖνος ἐξακολουθοῦσε τελικά, ἕνας ἀπό τοῦς καλεσμένους σωστός γίγαντας, ὁ παλαιός ἀθηναῖος κτηματίας Πατρόζος, σηκώθηκε καί ἐβροντοφώνησε : Σκασμός βρέ... καί ἀρπάζοντας τόν ἀράπη ἀπό τόν ~~ἀράπη~~ σβέριο τόν εβγαλε σηκωτό ἐπό τό σαλόνι τοῦ κυρίου Ραγιαβῆ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί νά κάνουν οἱ ἀθηναῖοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γιά νά διασκεδάσουν ; Καί φυσικά τήν ἐπομένη τοῦ ἐπεισοδίου μέ τόν ἀράπη ὅλοι οἱ ἀθηναῖοι δέν εἶχανε νά κάμουν τίποτε ἄλλο, παρά νά δροῦνται ὁ ἕνας στόν ἄλλον τί εἶχε κάνει ὁ ἀπροσδόκητος ἐκεῖν μαθρος τρουβαδοῦρος.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολύτιμος πληροφοριοδότης φαίνεται νά είναι αυτός ο περιηγητής 'Αμπέ - Γκρασσέ με τ' απομνημονεύματά του

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί είναι χαριστάτος όταν μαζί μ'έναν άλλο φραντσέζο επίσης περιηγητή, πού τόν λέγανε Μπερνουά, είχαν προσκληθεί σ'έναν πλούσιο αθηναίικο γάμο της εποχής εκείνης. Καί διηγείται ο 'Αμπ' Γκρασσέ ότι παντρεύτανε ή κόρη του πλουσίου αθηναίου 'Αναγνώστη Πιθαρά καί έπαιρνε τόν Παναγιώτη Πετράκη πού ήτανε γυιός επίσης μεγάλης καί πολουσιωτάτης οίκογενείας της 'Αθήνας. Δ άβασε Γιάγκο τήν περιγραφή του γάλλου περιηγητού.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Ο γάμος ήτο πανηγυρικός, διότι άμφότεραι αι οίκογένειαι καί του γαμπρού καί της νύφης είναι πολύ γνωσταί εις τήν αθηναϊκήν κοινωνίαν. 'Ενώ τό ζεύγος μετέβη εις τήν εκκλησίαν - γράφει ο γάλλος περιηγητής - όλα τά άποτελοϋντα τήν προικα της κόρης, μετεφέρθησαν από τήν οίκίαν της εις τήν οικίαν του γαμπρού μέ γαϊδουράκια, σέ μακρά σειρά, ένω δύο σειρές όπλοφόρων, δεξιά καί άριστερά της πομπής, έφύλαγαν τά προικιά καί πυροβολούσαν στόν άέρα, εις ένδειξιν χαρής φιά τόν γάμον. Μετά τήν ιεροτελεστίαν, μετέβημεν όλοι οί προσκεκλημένοι εις τήν οίκίαν του Πιθαρά, του πατρός της νύφης, αλλά έπειδή ή οίκία ήτο πολύ μικρά καί οί προσκεκλημένοι πολλοί, ο χορός έγινε εις τήν αυλήν. Μουσικά όργανα ύπήρχον βέβαια διά τόν χορόν, περίεργα μουσικά όργανα καλούμενα πίπιζες καί νταούλια, είδος μεγάλων τυμπάνων πού οίδουν ένιωφαντικόν κρότον. 'Ο φίλος μου ο Μπερνουά διεσκέδαζε καθώς καί έγώ, πλην ήναγκάσθημε νά φύγωμεν, διότι μάς προσέφεραν ένα κρασί τόσο πικρόν... - φαίνεται ότι τούς κερνούσαν ρετσίνα - ώστε είπα εις τόν φίλον καί συμπατριώτην μου : ~~αλλά~~ Πιστεύω ότι μάς προσφέρουν τό υπόλοιπον κόνειον του Σωκράτους...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί σηκώθηκαν καί φύγανε από τόν γάμο οί φραντσέζοι γιά νά μήν έχουν καί άλλες πίκρες όπως εἶπανε.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἄπό κάτι τέτοια φαίνεται ὅτι ἡ ἐποχή ἐκείνη, μ' ὅλα τὰ δραματικά της προβλήματα εἶχε καί τίς εὐθυμες στιγμές της.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δραματικό πρόβλημα δέν ὑπῆρχε παρά μόνον ἓνα : τό πρόβλημα τῆς στεγάζσεως τόσου κόσμου πού ἄρχισε νά μαζεύεται στήν νέα πρωτεύουσα πρίν ἐγκατασταθῆσ' αὐτήν ὁ Ὄθων καί ἡ Κυβέρνησις. Καί ἄλλο ἓνα πρόβλημα ἐπίσης σοβαρό : τόν ἐπισιτισμό. Ἐνα παράδειγμα νά σοῦ πῶ Γιάννο μου φτάνει. Τό κρέας πουλιότανε στήν Ἀθήνα πενήντα λεπτά τῆν ὀκτῶ πρίν ἀρχίσουν νά μαζεύωνται οἱ νέοι οἰκισταί. Ὅμως ἀπό τόν Νοέμβριο τοῦ 1834, ἓνα μήνα πρίν ἀπό τήν ἀφιξί τοῦ Ὄθωνος, τό κρέας ἔφτασε σέ τιμή μιᾶς δραχμῆς τῆν ὀκτῶ, δηλαδή ἀνέβηκε ἑκατό τοῖς ἑκατό

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κάπου εἶχα διαβάσει ὅτι ἐπί Τουρκοκρατίας, ἡ Ἀθήνα ἀριθμοῦσε περίπου χίλια σπίτια...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναι, ὁ Ραγκαβῆς τό λέει αὐτό στό Ἄπομνημονεύματά του. Καί ὅταν ἔγινε πρωτεύουσα τοῦ Κράτους, ἡ Ἀθήνα δέν εἶχε περισσότερα ἀπό 280 ἕως 300 σπίτια. Ποῦ λοιπόν καί πῶς νά στεγασθοῦν οἱ δημόσιες ὑπηρεσίες καί οἱ νέοι κάτοικοι ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μέ ἄλλα λόγια, τό πρόβλημα ἦτανε ὀξύ καί ἄμεσο. Πῶς τό ἀντιμετώπισανε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἡ πρώτη δημοσία ὑπηρεσία πού ἐλειτούργησε στήν Ἀθήνα, πρίν φθάσουν αὐτά τὰ δικαστήρια, τὰ ὑπουργεῖα, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τὰ Παχυδρομεῖα καί ὁ Ὄθων μέ τήν Ἀντιβασιλεία, ἦτανε μιᾶ Ἐπιτροπή εὐρέσεως καταλυμμάτων. Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς ἔγινε ὁ γερμανός ἀρχαιολόγος Λουδοβίκος Ρός μέ μέλη μερικοῦς δημογέροντες, τόν Ἀγγελο Γέροντα, τόν Ἀνάργυρο Πετράκη, τόν Κατζηλουκῆ καί ἄλλους. Αὐτοί γυρίζανε ὅλη τήν μικρή πόλι ἀπό τό πρωῖ ἕως τό βράδυ καί ἐξετάζανε τὰ σπίτια. Βρίσκανε ἓνα σπιτάκι μέ τρία δωμάτια. Ρωτοῦσανε : Πόσοι κατοικεῖτε ἐδῶ ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Κατάλαβα. "Αν ήτανε ή απάντησις ότι έκει κατοικούσε μικρή οίκογένεια, δύο ή τρία άτομα, ή 'Επιτροπή έλεγε : Οίκονομηθεύτε κάπου άλλο. 'Εδώ θά γίνη 'Υπουργεσον Δικαιοσύνης...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Κι' αν δέν ήτανε έτσι άκριβώς τά πράγματα, κάπως έτσι γινόντουσαν. Τρία ή τέσσερα δωμάτια για ένα 'Υπουργεσο. Ένα δωμάτιο του 'Υπουργού τό γραφείο, δύο δωμάτια για τίς υπηρεσίες και άλλο ένα, αν υπήρχε για τό άρχεσο... Δίθουσα άναμονής για τούς πολίτες, ό δρόμος... δηλαδή, ποιός δρόμος ; Τό λασπώδες σουάνι. Και τό μόνο παρήγορο σημεσο ήτανε ότι έθεωρείτο εύτύχημα αν δίπλα ή άπέναντι στό κτίριο του 'Υπουργείου υπήρχε καν'να καφενεσο για νά χρησιμοποιήται σαν αίθουσα άναμονής και για τούς καλαμαράδες...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τούς καλαμαράδες ; Τί ήτανε αυτοί οι καλαμαράδες ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό έπάγγελμα της έποχής : Μερικοί πολίτες που ξέρανε γράμματα και άνελάμβαναν νά γράφουν τίς αίτήσεις του κόσμου μέ αμοιβή μις δεκάρας τήν αίτησι

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μ' όλα αυτά, ή εύθυμη διάθεσις δέν έλειπε από τούς πολίτες. Και τά βράδυα, μ' όλο τό σκοτάδι που ήτανε πηχτό στην πόλι, δηλαδή στό χωριό που λεγότανε πρωτεύουσα του 'Ελληνικού Βασιλείου, τό τραγοθδι γέμιζε τήν άτμόσφαιρα...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Δέν είν' έδω τά μάτια μου...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Έτσι, ή κοινωνική ανάγκη δημιουργούσε έπαγγέλματα. Στο καφενεσο όπου μαζεούτανε ό κόσμος για τίς αίτήσεις του στό γειτονικό 'Υπουργεσο, έγναταστάθηκε σιγά σιγά και ό " Τέσσερα κι' ένα... "

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τέσσερα κι' ένα ; Αυτός πάλι τί ήτανε ; Τί πουλούσε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ήτανε καπνοπώλης. Πουλούσε καπνό. Τέσσερα λεπτά καπνό κι' ένα λεπτό τσιγαρόχαρτο. Και μέ τά τέσσερα λεπτά καπνό, μπορούσε νά στρίψη ό καπνιστής περί τά δώδεκα τσιγάρα...

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Αν κρίνωμε από τό σημερινό κάπνισμα, ήτανε λίγα τά δώδεκα τσιγάρα, λίγο τό " τέσσερα κι' ένα ".
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλλον λίγο ήτανε. Γι' αυτό οί περισσότεροι πολίτες αγοράζανε δυτώ και δύο...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Διπλάσια ποσότητα δηλαδή. ' κτώ λεπτά καπνό και δύο λεπτά τσιγάροχαρτο. Φόρος του ημοσίου ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολύ μακρυνά πηγαίνεις Γιάγκο. Δέν υπήρχαν τέτοιες πολυτέλειες. Φόρος στον καπνό, έπεβλήθη πολύ άργότερα, ύστερα από πενήντα χρόνια από τήν έποχή που μς άπασχολεί, επί κυβερνήσεως Τρικούπη. Όμως έμεινο που πρέπει ν' αναφέρωμε είναι ότι πολλοί προοδευτικοί καπνοπώλες, είχανε δίπλα τους και χαβάνι.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Όλο καινούργια πράγματα μου λές σήμερα Δημήτρη. Τό χαβανι πάλι τί ήτανε ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ένα πρωτόγονο και ύποτυπώδες μηχανήμα για τήν κοπή του καπνού. Νά λογαριάσης ένα σωληνα, ένα λουκι από τενεκέ, μισό μέτρο μήκος άνοιχτό από τή μία μεριά. Έκει έβαζε ο καπνοπώλης φύλλα καπνού λίγο μουσκεμένα ενώ ~~από τήν~~ στο άλλο άνοιγμα ήτανε προσηρμοσμένο ένα κοφτερό μαχαίρι με μία χειρολαβή. Ο χειριστής του χαβανιού έσπρωχνε με τό άριστερό του χέρι τά φύλλα του καπνού ενώ με τό δεξί του άνεβοπατάβαζε τό μαχαίρι και ο καπνός κοβότανε...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κατάλαβα. "Ένα πρωτόγονο καπενργοστάσιο... καπνοκοπτήριο μάλλον
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβώς.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Και πώς λογάριαζε τήν ποσότητα του καπνού ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Είε μία μικρή ζυγαριά και ζύγιζε τέσσερα δράμια καπνού...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Όλα πρωτόγονα, όλα σε νηπιακή, σε έμβρυώδη κατάστασι. Και τά τραγούδια άκόμη τής έποχής, πρωτόγονα και άφελη κι' αυτά. Τότε ο κόσμος καμάρωνε τραγουδώντας τήν " Περδικουλα... "
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πώς τήν είπες ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Περδικουλα... "Ένα πολύ παλιό τραγούδι.
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΗΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Δέν σου τό 'πα Περδικουλα... Κ.τ.λ.